

Предизвикателствата на хилядолетието

Какъв да бъде светът утре? През 2000-та година, в разгара на настъпващото хилядолетие, Организацията на Обединените Нации даде своя отговор. На среща в Ню Йорк бяха формулирани целите на хилядолетието, върху които трябва да бъдат постигнати резултати до 2015 година: Ликвидиране на крайната бедност и глада, Основно образование за всички, Равенство на половете и права на жените, Намалване на детската смъртност и подобряване здравето на майките, Борба срещу СПИН, малария и други болести, Постигане на екологична устойчивост, Глобално партньорство за развитие

За обективно отчитане ООН изработи скала, критерии и механизми. Целите на хилядолетието обаче не изникнаха от нищото. Техният дух е във философията и практиката на Обединените нации. Избистри ги неуморният и често скрит за медиите труд на хиляди хора, отдадени на глобалния дневен ред. Но на бял свят ги извадиха преди всичко световните форуми на ООН – конференции и срещи на високо равнище. Въпреки критиките за харчене на крупни суми, блокиране на големи градове и празно бърборене, именно те, висшите форуми на Световната организация създадоха – бавно и понякога мъчително – представата за единния интерес на човечеството.

Още с раждането си в следвоенния свят - през 1945 година в Сан Франциско, ООН показа решимост да постави на общо обсъждане проблемите на планетата.

На Световната среща по проблемите на децата, 1990 ООН за първи път ангажира президенти, министър-председатели и други държавни глави във форум, посветен на проблемите на бедността и екологията. За първи път бяха “сложени на масата” не само проблемите на мира и войната, а онези горещи въпроси, които всички си задаваме, но които далеч надхвърлят възможностите на националните държави и националните политици. Световните медии, бизнесмени, учени, неправителственият сектор бяха привлечени в глобален разговор за качеството на живота, бедността и природата.

На Срещата на Земята, Рио де Жанейро, 1992, 108 държавни глави се събраха да говорят за околната среда и приеха “Дневен ред 21”, посветен на устойчивото развитие. Хиляди градове и общини го възприеха като работна програма. 150 държави започнаха национален диалог по него. В резултат на това бяха подписани нови международни договори за промените в климата, биологическото разнообразие, пустините и риболова. В Рио България беше представена от президента Желю Желев.

На Световната конференция по човешките права – Виена, 1993 беше потвърден международният ангажимент към всички човешки права. Създадоха се механизми за тяхната защита. Беше назначен първият комисар на ООН по човешките права, който олицетвори една по-активна политика в тази област.

117 държавни глави обвързаха своите страни с амбицията да бъде унищожена бедността по време на *Световна конференция за социално развитие – Копенхаген, 1995*. “Това е етичен, социален, политически и икономически императив”, се каза в Копенхаген. Отвори се дума за тъмната страна на икономическата глобализация и преди всичко за задълбочаващата се пропаст между бедни и богати. В резултат на копенхагенския форум много държави обявиха собствени срокове за намаляване на бедността.

Световната среща за жените – Пекин, 1995 прие петгодишен план за социално, икономическо и политическо равнопоставяне на жените, подобряване на тяхното здраве, образование и човешки права.

На *Срещата “Хабитат 2” – Истанбул, 1996* беше обявен глобален план и декларация за подобряване на жизнената среда в градовете и селата; за реализиране на правото на жилище.

Срещата на хилядолетието – Ню Йорк, 2000 г. формулира целите на хилядолетието за развитие. Генералният секретар на ООН Кофи Анан нарече тази среща “определящ за Организацията момент” и беше прав. Десетилетие след края на Студената война в Ню Йорк беше организирано най-голямото събиране на държавни глави в историята. Срещата далеч надхвърли скромните очаквания на песимистите. Доминираха целите на хилядолетието – но не само като фрази, а като конкретни параметри и срокове. ООН утвърди собствената си структура, за да посрещне трудните въпроси на глобализацията се свят. Съборният в Ню Йорк престиж щеше да бъде особено необходим на Световната организация в бъдеще. Българската делегация беше водена от президента Петър Стоянов.

Конференция за финансиране на развитието – Монтерей, март 2002. След успеха в Ню Йорк ООН трябваше да покаже, че глобалният дневен ред не е утопия. И го показа на обсъжданията в Мексико със сериозен акцент върху икономическите събития на деня - общото данъчно облагане, световната бизнес среда и финансирането на бедните икономики.

През август 2002 в Йоханесбург се състоя Световният форум за устойчиво развитие. В столицата на Южна Африка държавите и правителствата се договориха за конкретни ангажименти, които да се опитат да променят живота навсякъде по света. Отново доминираше загрижеността за бедността и екологията. Мерките наистина бяха конкретни: по-голям достъп до чиста вода, хигиенни условия и енергийни услуги, по-ефективно здравеопазване и селско стопанство, особено в сухите райони; защита за биологичното разнообразие и екосистемите. Целите на хилядолетието започнаха да добиват плътност. “Йоханесбург е само началото”, каза Кофи Анан. Там беше и българският президент Георги Първанов.

Но нека погледнем глобалните конференции на ООН не от гледната точка на актуалната политическа врява, а от птичия поглед на десетилетията. Така ще открием, че в едно постепенно, понякога скучно, но затова пък сигурно развитие са

се мобилизирали национални правителства и неправителствени организации, установявали са се световни стандарти, дебатирали са се нови предложения и най-важното: създадена се е среда, в която правителствата поемат реални ангажменти и се отчитат пред Световната организация.

И все пак, какъв да бъде светът утре? Дали можем да отговорим на този въпрос с реални факти? Днес това е по-лесно от вчера. Защото глобалните форуми на ООН успяха да изработят приемливи критерии. По тях ще премерим качеството на живота – нашия, на нашите съседи, животът на всички хора на планетата.

1990 – 2000 Десетилетието на световните форуми на Организацията на Обединените нации

- Ню Йорк, 1990 (децата)
- Рио де Жанейро, 1992 (околна среда)
- Виена, 1993 (човешки права)
- Кайро, 1994 (население)
- Копенхаген, 1995 (социално развитие)
- Пекин, 1995 (жените)
- Истамбул, 1996 (заселване)
- Рим, 1996 (осигуряване на храна)
- Киото, 1997 (околна среда)
- Хага, 2000 (глобална промяна на климата)
- Ню Йорк 2000 (Спеша на върха на хилядолетието)